

Qo'qon DPI

**ILMIY
XABARLAR**

ISSN: 3030-3958

№ 10/2025

Qo‘qon DPI. Ilmiy xabarlar

Кокандский ГПИ. Научный вестник

№10/2025

SUN’IY INTELLEKTNI YARATISHDA TIL MODELLARINING AHAMIYATI

Bazarov Oybek Odilovich

Qo‘qon davlat universiteti dotsenti, filologiya fanlari nomzodi

Annotatsiya. Maqola sun’iy intellekt (SI) tizimlarini yaratish va rivojlantirishda til modellarining o‘rni, vazifalari va imkoniyatlarini ilmiy asosda tahlil qilishga bag‘ishlangan. Til modellari mashinali o‘rganish va chuqur neyron tarmoqlarning muhim qismi sifatida inson nutqini tushunish, tahlil qilish va generatsiya qilish imkoniyatlarini kengaytiradi. Tadqiqotda an’anaviy n-gram modellardan zamonaviy transformator arxitekturalariga (BERT, GPT va boshqalar) o‘tish, ularning statistik-semantik bog‘lanishlarni aniqlashdagi roli va ko‘p tillilikni qo‘llab-quvvatlashi ko‘rib chiqiladi. Natijalar til modellarining SI texnologiyalarini insonparvar va samarali qilishdagi dolzarbligini ta’kidlaydi.

Kalit so‘zlar: sun’iy intellekt, til modellari, tabiiy tilni qayta ishlash, mashinali o‘rganish, chuqur neyron tarmoqlar, transformator arxitekturası, semantik tahlil, pragmatika, ko‘p tillilik, SI rivojlanishi

Аннотация. Статья посвящена научному анализу роли, задач и возможностей языковых моделей в создании и развитии систем искусственного интеллекта (ИИ). Языковые модели являются ключевым компонентом машинного обучения и глубоких нейронных сетей, значительно расширяя возможности понимания, анализа и генерации человеческой речи. В работе рассматривается эволюция от традиционных n-gram моделей к современным архитектурам трансформеров (BERT, GPT и др.), их способность выявлять статистические и семантические связи, а также поддержка многоязычности. Результаты подчёркивают теоретическую и практическую значимость языковых моделей для дальнейшего развития ИИ.

Ключевые слова: искусственный интеллект, языковые модели, обработка естественного языка, машинное обучение, глубокие нейронные сети, архитектура трансформеров, семантический анализ, прагматика, многоязычность, развитие ИИ

Abstract. The article is devoted to a scientific analysis of the role, tasks, and capabilities of language models in the creation and development of artificial intelligence (AI) systems. Language models are a key component of machine learning and deep neural networks, significantly expanding the possibilities of understanding, analyzing, and generating human speech. The work examines the evolution from traditional n-gram models to modern transformer architectures (BERT, GPT, etc.), their ability to detect statistical and

semantic connections, and support for multilingualism. The results emphasize the theoretical and practical importance of language models for the further development of AI.

Keywords: artificial intelligence, language models, natural language processing, machine learning, deep neural networks, transformer architecture, semantic analysis, pragmatics, multilingualism, AI development

Kirish

So‘nggi yillarda sun‘iy intellekt (SI) texnologiyalarining jadal rivojlanishi til modellari bilan bevosita bog‘liq bo‘lib, ular mashinali o‘rganish va chuqur neyron tarmoqlarning muhim tarkibiy qismi sifatida namoyon bo‘lmoqda. *Bu rivojlanish nafaqat texnologik jihatdan, balki ilmiy va amaliy sohalarda ham katta o‘zgarishlarni keltirib chiqarmoqda, chunki til modellari inson nutqini tushunish, tahlil qilish va generatsiya qilish imkoniyatlarini sezilarli darajada kengaytirdi. Ayniqsa, tabiiy tilni qayta ishlash (Natural Language Processing) sohasida til modellari inson nutqini tushunish, tahlil qilish va generatsiya qilish imkoniyatlarini kengaytirdi. Bu jarayon sun‘iy intellekt tizimlarining inson tilini yanada yaxshi tushunish va undan foydalanish qobiliyatini oshirdi, natijada til modellari zamonaviy SI tizimlarining asosiy qismi sifatida o‘z o‘rnini mustahkamladi [Russell, Norvig, London, 2016, 28-b.].*

Til modellari sun‘iy intellekt tizimlariga til birliklari o‘rtasidagi statistik va semantik bog‘lanishlarni aniqlash imkonini berib, muloqotga yo‘naltirilgan dasturlar, avtomatik tarjima, matn tahlili va savol-javob tizimlarining samaradorligini oshirmoqda. Bu modellarning rivojlanishi mashinali o‘rganishning chuqur o‘rganish texnologiyalari bilan bog‘liq bo‘lib, ular katta hajmdagi matn ma‘lumotlarini qayta ishlash orqali tilning murakkab qonuniyatlarini o‘zlashtiradi va inson nutqiga o‘xshash natijalarni hosil qiladi.

Til modellari nafaqat matnni tushunish va generatsiya qilishda, balki kontekstni hisobga olish, emotsional tusni aniqlash va murakkab savollarga javob berishda ham muhim

rol o‘ynaydi. Shu bois, sun’iy intellektni yaratish va rivojlantirish jarayonida til modellarining nazariy va amaliy ahamiyatini tadqiq etish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Bu masalalar bugungi kunda nafaqat ilmiy doiralarda, balki amaliy loyihalarda, biznesda va ta’lim sohasida ham katta e’tibor qaratilmoqda.

Sun’iy intellektning jadal rivojlanishi til modellari bilan chambarchas bog‘liq bo‘lib, ular mashinali o‘rganish va chuqur neyron tarmoqlarning muhim tarkibiy qismi sifatida namoyon bo‘lmoqda. Ayniqsa, tabiiy tilni qayta ishlash sohasida til modellari inson nutqini tushunish, tahlil qilish va generatsiya qilish imkoniyatlarini kengaytirdi. Til modellari sun’iy intellekt tizimlariga til birliklari o‘rtasidagi statistik va semantik bog‘lanishlarni aniqlash imkonini berib, muloqotga yo‘naltirilgan dasturlar, avtomatik tarjima, matn tahlili va savol-javob tizimlarining samaradorligini oshirmoqda. Shu bois, sun’iy intellektni yaratish va rivojlantirish jarayonida til modellarining nazariy va amaliy ahamiyatini tadqiq etish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Sun’iy intellektning jadal rivojlanishi til modellari bilan bevosita bog‘liq bo‘lib, ular mashinali o‘rganish va chuqur neyron tarmoqlarning muhim tarkibiy qismi sifatida namoyon bo‘lmoqda. Ayniqsa, tabiiy tilni qayta ishlash sohasida til modellari inson nutqini tushunish, tahlil qilish va generatsiya qilish imkoniyatlarini kengaytirdi. Til modellari sun’iy intellekt tizimlariga til birliklari o‘rtasidagi statistik va semantik bog‘lanishlarni aniqlash imkonini berib, muloqotga yo‘naltirilgan dasturlar, avtomatik tarjima, matn tahlili va savol-javob tizimlarining samaradorligini oshirmoqda. Shu bois, sun’iy intellektni yaratish va rivojlantirish jarayonida til modellarining nazariy va amaliy ahamiyatini tadqiq etish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi.

Mazkur maqolaning maqsadi — sun’iy intellekt tizimlarida til modellarining o‘rni, vazifalari va imkoniyatlarini ilmiy asosda tahlil qilishdir. Bu tahlil orqali til modellari sun’iy intellektning kelajakdagi rivojlanishidagi o‘rnini aniqlash va ularning amaliy qo‘llanishini yaxshilash yo‘llarini ko‘rsatish rejalashtirilgan. Tadqiqot natijalari nafaqat nazariy jihatdan, balki amaliy loyihalar va ta’lim jarayonida ham qo‘llanilishi mumkin bo‘lgan tavsiyalar beradi. Til modellari bugungi kunda sun’iy intellektning eng muhim qismlaridan biri bo‘lib, ularning rivojlanishi inson-mashina muloqotini yanada samarali va tabiiy qilishga xizmat qilmoqda.

Materiallar va metodlar

Tadqiqot materiali sifatida sun’iy intellekt va til modellashtirishga oid xorijiy va mahalliy ilmiy adabiyotlar, monografiyalar hamda o‘quv qo‘llanmalari tanlandi. Bu materiallar orasida mashinali o‘rganish, chuqur o‘rganish, neyron tarmoqlar, tabiiy tilni qayta ishlash (NLP) va til modellari (Language Models) bo‘yicha yetakchi xorijiy va mahalliy manbalar, shuningdek, so‘nggi yillarda chop etilgan ilmiy maqolalar va konferensiya materiallari keng qamrovda ishlatildi. Tanlangan adabiyotlar sun’iy intellektning nazariy asoslari, til modellari rivojlanishi va ularning amaliy qo‘llanilishi bo‘yicha eng dolzarb va ishonchli ma’lumotlarni taqdim etadi. Tadqiqot davomida tavsifiy-tahliliy metod, tizimli yondashuv, taqqoslash va umumlashtirish usullaridan foydalanildi. Bu usullar sun’iy intellekt

tizimlarida til modellarining nazariy asoslari, funksional mexanizmlari va amaliy imkoniyatlarini batafsil tavsiflash va tahlil qilishga imkon berdi.

Shuningdek, til modellarining ishlash mexanizmini yoritishda statistik modellashtirish va neyron tarmoqlar nazariyasiga oid ilmiy qarashlar tahlil qilindi. Ushbu metodlar til modellarining statistik ehtimollik asosida ishlaydigan tuzilishi, chuqur neyron tarmoqlarning ko‘p qatlamli arxitekturasi va o‘quv jarayonida ma‘lumotlarning katta hajmiga asoslangan o‘rganish mexanizmlarini chuqur tushunishga yordam berdi [Goodfellow, Bengio, Courville, Cambridge, 2017, 112-b.]. Tadqiqot jarayonida til modellari sun‘iy intellekt tizimlarida qanday funksional ahamiyatga ega ekanligi, ularning muloqotga yo‘naltirilgan dasturlardagi, avtomatik tarjima tizimlaridagi, matn tahlili va savol-javob tizimlaridagi roli aniqlanadi. Ushbu metodlarning birgalikda qo‘llanilishi til modellarining nazariy asoslari va amaliy qo‘llanilishini to‘liq va chuqur o‘rganish imkonini berdi.

Tadqiqotning metodologik asosi sifatida quyidagi yondashuvlar qo‘llanildi: tavsifiy-tahliliy metod yordamida til modellari va ularning komponentlari batafsil tavsiflandi va tahlil qilindi; tizimli yondashuv sun‘iy intellekt tizimlarida til modellari qanday tizimli qism ekanligini ko‘rsatdi; taqqoslash usuli xorijiy va mahalliy manbalardagi turli yondashuvlarni solishtirishga imkon berdi; umumlashtirish esa olingan natijalarni kengroq xulosalarga aylantirdi. Ushbu metodlarning birgalikda qo‘llanilishi tadqiqotning ishonchliligi va ilmiy asoslanganligini ta‘minladi. Tadqiqot jarayonida til modellarining ishlash mexanizmi, ularning o‘quv jarayonida qanday ma‘lumotlar ishlatilishi, statistik ehtimollik asosida ishlaydigan tuzilishi va chuqur neyron tarmoqlarning ko‘p qatlamli arxitekturasi batafsil o‘rganildi. Bu yondashuvlar sun‘iy intellekt tizimlarida til modellarining funksional ahamiyatini aniqlash va ularning amaliy qo‘llanilishini yaxshilash yo‘llarini ko‘rsatishga imkon berdi.

Natijalar

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, til modellari sun‘iy intellekt tizimlarining asosiy komponentlaridan biri bo‘lib, ular til birliklari ketma-ketligini ehtimollik asosida modellashtiradi. *Bu modellar tilning ichki qonuniyatlarini, so‘zlar o‘rtasidagi statistik bog‘lanishlarni va kontekstual ma‘nolarni aniqlash orqali inson nutqini tushunish va qayta ishlashda katta yutuqlarga erishdi. An‘anaviy n-gram modellardan tortib zamonaviy transformator arxitekturasiga asoslangan modellar (BERT, GPT va boshqalar) tilni chuqur semantik darajada anglash imkonini yaratdi. Bu modellar nafaqat so‘zlarning yuzaki bog‘lanishini, balki matnning umumiy ma‘nosini, kontekstual ma‘nolarini va hatto emotsional tusini ham tahlil qilishga qodir bo‘lib, sun‘iy intellektning til bilan ishlash qobiliyatini yangi bosqichga ko‘tardi [Vaswani et al., New York, 2017, 5-b.].*

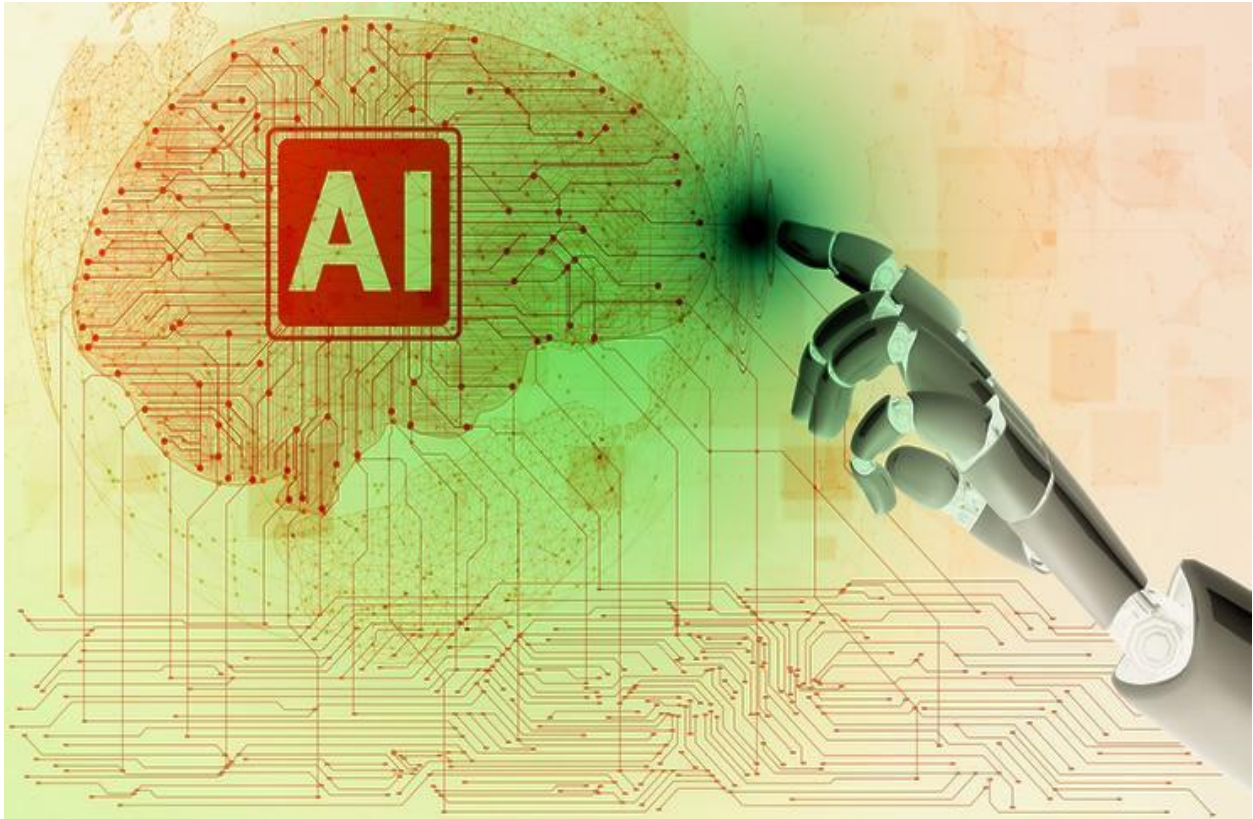
Til modellari yordamida sun‘iy intellekt quyidagi vazifalarni muvaffaqiyatli bajaradi: matn mazmunini chuqur tushunadi, kontekstga mos ravishda eng mos javob hosil qiladi, matndagi mantiqiy bog‘lanishlarni aniqlaydi, tilga xos stilistik va pragmatik xususiyatlarni hisobga oladi. Bu modellar matnni nafaqat so‘zma-so‘z tarjima qilish, balki uning umumiy ma‘nosini, maqsadini va hatto yashirin ma‘nolarini ham tahlil qilish imkonini beradi. Shuningdek, yirik til modellari ko‘p tillilikni qo‘llab-quvvatlab, turli tillar o‘rtasida semantik moslikni ta‘minlashga xizmat qilmoqda. Bu holat sun‘iy intellektning global miqyosda qo‘llanilish imkoniyatlarini kengaytiradi, chunki bir model bir nechta tilni bir vaqtning o‘zida tushunishi va generatsiya qilishi mumkin bo‘ladi [Brown et al., San Francisco, 2020, 18-b.].

Til modellari sun‘iy intellekt tizimlariga til birliklari o‘rtasidagi statistik va semantik bog‘lanishlarni aniqlash imkonini berib, muloqotga yo‘naltirilgan dasturlar, avtomatik tarjima, matn tahlili va savol-javob tizimlarining samaradorligini oshirmoqda. Bu modellarning rivojlanishi mashinali o‘rganishning chuqur o‘rganish texnologiyalari bilan bog‘liq bo‘lib, ular katta hajmdagi matn ma‘lumotlarini qayta ishlash orqali tilning murakkab qonuniyatlarini o‘zlashtiradi va inson nutqiga o‘xshash natijalarni hosil qiladi. Til modellari sun‘iy intellekt tizimlariga til birliklari o‘rtasidagi statistik va semantik bog‘lanishlarni aniqlash imkonini berib, muloqotga yo‘naltirilgan dasturlar, avtomatik tarjima, matn tahlili va savol-javob tizimlarining samaradorligini oshirmoqda. Shu bois, sun‘iy intellektni yaratish va rivojlantirish jarayonida til modellarning nazariy va amaliy ahamiyatini tadqiq etish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi.

Natijalar shuni ko‘rsatdiki, til modellari sun‘iy intellektning kelajakdagi rivojlanishida markaziy rol o‘ynaydi. Ular nafaqat matnni tushunish va generatsiya qilishda, balki kontekstni hisobga olish, emotsional tusni aniqlash va murakkab savollarga javob berishda ham muhim rol o‘ynaydi. Bu modellarning rivojlanishi inson-mashina muloqotini yanada tabiiy va samarali qilishga xizmat qilmoqda, shu bilan birga til modellari sun‘iy intellektning eng muhim qismlaridan biri bo‘lib qolmoqda.

Muhokama

Olingan natijalar shuni tasdiqlaydiki, til modellari sun‘iy intellektni inson tafakkuriga yaqinlashtiruvchi muhim omil hisoblanadi. Ular nafaqat texnik vosita, balki kognitiv jarayonlarni modellashtirishga xizmat qiluvchi ilmiy mexanizm sifatida ham katta ahamiyatga ega. *Til modellari inson nutqining murakkab qonuniyatlarini — semantik bog‘lanishlar, kontekstual ma‘nolar, pragmatik maqsadlar va emotsional tushlarni — chuqur*

tahlil qilish va takrorlash orqali sun‘iy intellektga insoniy o‘xshashlik beradi. Bu modellar statistik ehtimollik va chuqur neyron tarmoqlar asosida ishlagan holda, inson tilini tushunish va generatsiya qilishda katta yutuqlarga erishdi, natijada chatbotlar, virtual yordamchilar va tarjima tizimlari inson bilan tabiiyroq muloqot qila boshladi [Lakoff, Johnson, Chicago, 1999, 93-b.]. Til modellari nafaqat matnni qayta ishlashda, balki inson tafakkurining kognitiv mexanizmlarini taqlid qilishda ham muhim rol o‘ynaydi, bu esa sun‘iy intellektni oddiy algoritmdan kognitiv tizimga aylantirish yo‘lida muhim qadamdir.

Biroq, til modellari bilan bog‘liq muammolar ham mavjud: ma‘lumotlar tarafkashligi, semantik xatolar va kontekstni noto‘g‘ri talqin qilish holatlari tez-tez uchraydi. Ma‘lumotlar tarafkashligi (bias) modellarning o‘quv bazasidagi muvozanatsiz ma‘lumotlar tufayli paydo bo‘lib, natijada irqiy, gender yoki ijtimoiy stereotiplarni takrorlashi mumkin. Semantik xatolar esa modelning kontekstni to‘liq tushunmasligi yoki nozik ma‘nolarni yo‘qotishi natijasida yuzaga keladi. *Kontekstni noto‘g‘ri talqin qilish esa, ayniqsa, murakkab yoki ko‘p ma‘noli matnlarda ko‘p uchraydi. Shu sababli, sun‘iy intellektni yaratishda til modellarini takomillashtirish, ularni etik va madaniy me‘yorlar asosida rivojlantirish muhim vazifa bo‘lib qolmoqda. Bu vazifa nafaqat texnik jihatdan, balki axloqiy va ijtimoiy mas‘uliyat nuqtayi nazaridan ham dolzarbdir. Modellarini adolatli, shaffof va madaniy jihatdan*

moslashtirilgan qilish uchun o‘quv ma’lumotlarini muvozanatlash, tarafkashlikni kamaytirish algoritmlarini ishlab chiqish va madaniy kontekstni hisobga olish zarur [Floridi, Oxford, 2019, 147-b.].

Til modellari sun‘iy intellektning kelajakdagi rivojlanishida markaziy rol o‘ynaydi. Ular nafaqat matnni tushunish va generatsiya qilishda, balki kontekstni hisobga olish, emotsional tusni aniqlash va murakkab savollarga javob berishda ham muhim rol o‘ynaydi. Bu modellarning rivojlanishi inson-mashina muloqotini yanada tabiiy va samarali qilishga xizmat qilmoqda. Shu bilan birga, til modellari sun‘iy intellektning eng muhim qismlaridan biri bo‘lib, ularning rivojlanishi inson tafakkuriga yaqinlashish yo‘lida muhim qadamdir.

Natijalar shuni ko‘rsatdiki, til modellari sun‘iy intellekt tizimlarida til birliklari o‘rtasidagi statistik va semantik bog‘lanishlarni aniqlash imkonini berib, muloqotga yo‘naltirilgan dasturlar, avtomatik tarjima, matn tahlili va savol-javob tizimlarining samaradorligini oshirmoqda. Bu modellarning rivojlanishi mashinali o‘rganishning chuqur o‘rganish texnologiyalari bilan bog‘liq bo‘lib, ular katta hajmdagi matn ma’lumotlarini qayta ishlash orqali tilning murakkab qonuniyatlarini o‘zlashtiradi va inson nutqiga o‘xshash natijalarni hosil qiladi. Til modellari sun‘iy intellekt tizimlariga til birliklari o‘rtasidagi statistik va semantik bog‘lanishlarni aniqlash imkonini berib, muloqotga yo‘naltirilgan dasturlar, avtomatik tarjima, matn tahlili va savol-javob tizimlarining samaradorligini oshirmoqda. Shu bois, sun‘iy intellektni yaratish va rivojlantirish jarayonida til modellarining nazariy va amaliy ahamiyatini tadqiq etish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi.

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, til modellari sun‘iy intellektning kelajakdagi rivojlanishida markaziy rol o‘ynaydi. Ular nafaqat matnni tushunish va generatsiya qilishda, balki kontekstni hisobga olish, emotsional tusni aniqlash va murakkab savollarga javob berishda ham muhim rol o‘ynaydi. Bu modellarning rivojlanishi inson-mashina muloqotini yanada tabiiy va samarali qilishga xizmat qilmoqda. Shu bilan birga, til modellari sun‘iy intellektning eng muhim qismlaridan biri bo‘lib, ularning rivojlanishi inson tafakkuriga yaqinlashish yo‘lida muhim qadamdir. Til modellari bilan bog‘liq muammolar ham mavjud: ma’lumotlar tarafkashligi, semantik xatolar va kontekstni noto‘g‘ri talqin qilish holatlari. Shu sababli, sun‘iy intellektni yaratishda til modellarini takomillashtirish, ularni etik va madaniy me‘yorlar asosida rivojlantirish muhim vazifa bo‘lib qolmoqda.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, til modellari sun‘iy intellekt tizimlarining intellektual salohiyatini belgilovchi asosiy omillardan biri bo‘lib, ularning rivojlanishi bugungi kunda SI texnologiyalarining eng muhim va eng tez o‘sib borayotgan yo‘nalishlaridan biridir. Til modellari nafaqat texnik jihatdan, balki inson nutqini tushunish va ishlab chiqish jarayonlarini avtomatlashtirish orqali inson va mashina o‘rtasidagi muloqotni yangi bosqichga olib chiqdi. Bu modellar statistik ehtimollik, chuqur neyron tarmoqlar va katta hajmdagi matn ma’lumotlari asosida ishlaydi, natijada inson tilining murakkab qonuniyatlarini — semantik bog‘lanishlar, kontekstual ma’nolar, pragmatik maqsadlar va

hatto emotsional tushlarni — chuqur tahlil qilish va takrorlash imkonini berdi. Shu tufayli chatbotlar, virtual yordamchilar, avtomatik tarjima tizimlari, matn tahlili va savol-javob dasturlari inson bilan yanada tabiiy, samarali va ma’no jihatdan to‘g‘ri muloqot qila boshladi.

Til modellarining nazariy va amaliy jihatdan rivojlanishi sun’iy intellekt texnologiyalarining yanada samarali, ishonchli va insonparvar bo‘lishiga xizmat qiladi. Ularning yordamida SI tizimlari nafaqat matnni qayta ishlash, balki inson tafakkurining kognitiv mexanizmlarini taqlid qilish, kontekstni hisobga olish va murakkab savollarga mantiqiy javob berish qobiliyatini oshirdi. Bu jarayon sun’iy intellektni oddiy algoritmdan kognitiv tizimga aylantirish yo‘lida muhim qadam bo‘ldi. Shu bilan birga, til modellari sun’iy intellektning kelajakdagi rivojlanishida markaziy rol o‘ynaydi, chunki ular inson-mashina muloqotini yanada tabiiy va samarali qilishga xizmat qilmoqda. Ushbu yo‘nalishdagi tadqiqotlar kelgusida ham dolzarbligini yo‘qotmaydi. Til modellarining takomillashtirilishi, ularni etik va madaniy me’yorlar asosida rivojlantirish, ma’lumotlar tarfakashligini kamaytirish va kontekstni to‘g‘ri talqin qilish muammolarini hal qilish zamonaviy SI texnologiyalarining eng dolzarb vazifalaridan biri bo‘lib qolmoqda. Bu tadqiqotlar nafaqat nazariy jihatdan, balki amaliy loyihalar, biznes, ta’lim va ijtimoiy sohalarda ham qo‘llanilishi mumkin bo‘lgan natijalar beradi. Til modellari rivojlanishi insoniyatning kelajakdagi texnologik taraqqiyotida muhim o‘rin tutadi va ularning yanada mukammal bo‘lishi inson va mashina o‘rtasidagi muloqotni yangi bosqichga olib chiqishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Brown T. et al. Language Models are Few-Shot Learners. — San Francisco, 2020. — 187 b.
2. Floridi L. Ethics of Artificial Intelligence. — Oxford, 2019. — 312 b.
3. Goodfellow I., Bengio Y., Courville A. Deep Learning. — Cambridge, 2017. — 775 b.
4. Jurafsky D., Martin J. Speech and Language Processing. — Stanford, 2021. — 1024 b.
5. Lakoff G., Johnson M. Philosophy in the Flesh. — Chicago, 1999. — 640 b.
6. LeCun Y. Neural Networks and Deep Learning. — Paris, 2015. — 286 b.
7. Mitchell T. Machine Learning. — New York, 1997. — 414 b.
8. Russell S., Norvig P. Artificial Intelligence: A Modern Approach. — London, 2016. — 1152 b.
9. Vaswani A. et al. Attention Is All You Need. — New York, 2017. — 15 b.
10. Zhang Z. Natural Language Processing in AI. — Beijing, 2018. — 368 b.

MUNDARIJA

FILOLOGIYA

“YOLG‘IZ” QISSASIDA ABDULLA QODIRIY SIYMOSINING BADIY TASVIRI <i>Muyassar Mustafoyeva O‘ktam qizi</i>	4
ERGONIMLARNING NOMLANISH MOTIVLARI VA ULARNING TIL-MADANIYATDAGI IFODASI (NUKUS SHAHRI MISOLIDA) <i>Xudayarova Muhabbat Tajimuratovna</i> <i>Yangibayeva Adolat Fayzulla qizi</i>	12
ECHOES OF THE EASTERN PERIPATETIC IMPULSE IN ENGLISH ENLIGHTENMENT LITERATURE <i>Saakyan Roza Yurevna</i>	17
TEACHER COMPETENCIES AND PROFESSIONAL CHALLENGES IN ENGLISH AS A SECOND LANGUAGE (ESL) AND ENGLISH AS A FOREIGN LANGUAGE (EFL) CONTEXTS <i>Saidazimkhon Shodikhonov</i>	28
TIBBIYOTDA NUTQDA UCHRAYDIGAN XATOLAR VA SHIFOKORLARNING O‘RNI <i>Yorova Sayyora Karimovna</i>	33
O‘ZBEK VA TURKMAN TILLARIDA FORS-TOJIK TILIDAN O‘ZLASHGAN SHAXS OTI YASOVCHI QO‘SHIMCHALARNING QIYOSIY TAHLILI <i>Xudayarova Muhabbat Tajimuratovna, Xummedova O‘g‘ilnovot Mavlanberdi qizi</i>	39
ZAMONAVIY INTERNET NUTQIDA EMOTIV SO‘ZLARNING O‘RNI (O‘ZBEK VA INGLIZ TARMOQLARI MISOLIDA) <i>Sherimbetova Nasiba Ravshanbek qizi</i>	48
“ILK DEVON” G‘AZALLARINING “NAVODIRU-N-NIHOYA” ORQALI “XAZOYINU-L-MAONIY”GA JORIYLANISHI VA TRANSFORMATSIYA JARAYONI <i>Shavkat Yangiboyev,</i>	58
O‘ZBEKISTONDA AMERIKA ADABIYOTIDAN BADIY TARJIMA TARIXI <i>Babajanova Yakitjan Masharipovna</i>	68
SHAYBONIYXON SHE‘RLARI LEKSIKASI TAHLILI <i>Zebo Bobomurodova</i>	77
GAZETALARDA SODDA GAP TURIDAGI SARLAVHALARNING TADQIQI <i>Nurlimuratova Periyzat Oserbayevna</i>	81
RUSCHA–O‘ZBEKCHA LUG‘ATLARDA SEMANTIK VA USLUBIY EKVIVALENTLIK MUAMMOSI <i>Jo‘rayeva Nigora Baxtiyor qizi,</i>	88

ЛИНГВОЦВЕТОВЫЕ КАРТИНЫ МИРА РУССКОГО И УЗБЕКСКОГО НАРОДОВ <i>Кодирова Фेरүза</i>	94
SHARQ MUMTOZ ADABIYOTIDA QUSH OBRAZI <i>Jahongir KOMILJONOV</i>	102
LINGUOCULTURAL AND DIDACTIC BASIS OF TEACHING ENGLISH <i>Turayev Abbos</i>	109
QO‘QON ADABIY MUHITIDA MUSHOARA JANRINING TARIXIY TAKOMILI <i>Abdurahmonova Mohinur</i>	115
INGLIZ VA O‘ZBEK TILLARIDA EMOTIV BIRLIKLAR XUSUSIDA QIYOSIY TAHLIL <i>Abdurazoqov Boburjon</i>	123
INGLIZ VA O‘ZBEK TILLARIDA KAYFIYAT KONSEPTINING SATHLARARO VERBALIZATSIYASI: STRUKTURAL–SEMANTIK HAMDA LINGVOPRAGMATIK QIYOS <i>Abusattorova Begoyim Po‘latjon qizi</i>	130
AHMAD YASSAVIY: TASAVVUF, RUHIY KAMOLOT VA MA’NAVIY UYG‘ONISH MANBAI <i>Rajavaliyev Boburjon Dilshodjon o‘g‘li</i>	134
O‘ZBEK VA INGLIZ GEORTONIMLARIDA MOTIVLASHUV TAMOIYILLARI <i>Aliyeva Sarvinoz Abbosjon qizi</i>	143
THE MAIN FEATURES OF ENGLISH ROMANTIC LITERATURE <i>Anarbekova Ayjan</i>	148
TIL LUG‘AVIY TARKIBIDA O‘ZGARISHLARNI YUZAGA KETIRUVCHI IJTIMOIIY OMILLAR <i>Annaqulova Shoxista</i>	155
THE ROLE OF EUPHEMISMS IN RESHAPING PUBLIC PERCEPTIONS <i>Saidova Mukhayyo Umedillovna</i>	162
ASLIYAT-RUSCHA-O‘ZBEKCHA TARJIMA NUSXALAR QIYOSI (T.Drayzerning “Jenni Gerxardt” romani asosida) <i>Atabayeva Nilufar Atamuratovna</i>	171
XAJVIY YUMORISTIK DISKURS JANRLARI VA UNDA SO‘Z O‘YINLARINING O‘RNI MASALASI <i>Askarova Iroda Abdumalik qizi</i>	179
O‘ZBEK TILIDAGI IZOHLI LUG‘ATLARDI SHAXS RUHIY-HISIIY HOLATINI IFODALOVCHI LEKSIK BIRLIKLARNING TAHLILI <i>Axmedova Niluzar Akmalovna</i>	187
ALISHER NAVOIYNING “KELMADI” RADIFLI G‘AZALIDA TEMPORALLIK IFODALOVCHI LISONIIY VOSITALAR	193

Iskandarova Sharifaxon Madaliyevna, Axrorova Ziyodaxon Arabjon qizi	
BADIIY MATNDAGI ANTROPONIMLAR TARJIMASINING JIHATLARI <i>Ismailov O‘sarjon Usubjonovich</i>	198
O‘ZBEK VA KOREYS MADANIYATIDA NUTQ ODOBI VA ETIKETI <i>Bayonkhanova Iroda Furkatovna, Azizova Diyora Akmalovna</i>	205
POLIFUNKSIONALLIK VA BOSHQA TIL HODISALARI (POLISEMIYA, OMONIMIYA, KONVERSIYA) O‘RTASIDAGI FARQLAR <i>Gulyamova Shahnoza Qahramonovna, Berdimurodova Sohiba G‘ulom qizi</i>	211
BOSH QAHRAMONLAR TALQINIDA BAXT KONSEPSIYASINING MENTAL VA UMUMBASHARIY TAMOYILLARI (N.Dumbadzenning “Abadiyat qonuni”, O‘. Usmonovning “Girdob” romanlari misolida) <i>Ixtiyorova Madinabonu Abdusalom qizi,</i>	219
NORASMIY NUTQDA UZR AKTINING PRAGMATIK XUSUSIYATLARI <i>Murotova Dilnoza Xasan qizi</i>	224
UZR NUTQIY AKTIDA MILLIY MENTALITETNING NAMOYON BO‘LISHI <i>Murotova Dilnoza Xasan qizi</i>	232
O‘ZBEK ADABIYOTIDA SHAKL VA JANR MASALASI <i>Dilnoza Uktamovna Mamanova</i>	235
O‘ZBEK VA RUS TILLARIDA EMOTSIONAL LEKSIKANING KONTRASTIV TAHLILI <i>Istoda Rasulova</i>	239
ТЕРМИНОЛОГИЯ МЕСЯЦА РАМАДАН В РУССКОЙ РЕЧЕВОЙ ПРАКТИКЕ: СЕМАНТИКА И ПРАГМАТИКА <i>И. А. Зубайдуллаев</i>	246
ZIYOVUDDIN MANSUR SHE‘RLARIDA BADIIY TASVIR VOSITALARINING O‘RNI <i>Xoshimova Gavharoy Xayrullo qizi</i>	257
PHRASEOLOGICAL UNITS IN MODERN LINGUISTICS: CLASSIFICATION, FUNCTIONS, AND CROSS-CULTURAL PERSPECTIVES <i>Qarshieva Gulsara Ahmadaliyevna</i>	262
THE NUANCES AND CONTEXTUAL MEANINGS OF SYNONYMS <i>Khamidov Bakhodir</i>	268
O‘ZBEK TEOLINGVISTIK TADQIQOTLARI SHARHIGA DOIR <i>Nodirabegim Usmonjon qizi Ismoilova</i>	273
A.S. PUSHKIN VA SAID AHMAD HAYOTI VA IJODIGA UMUMIY NAZAR <i>Jabborova E.R</i>	280
XURSHID DO‘STMUHAMMAD HIKOYA VA QISSALARINING POETIK XUSUSIYATLARI <i>Jalilova Zarina Sadriddinovna</i>	287

THE IMPORTANCE OF PARTS OF SPEECH IN ENGLISH <i>Jamilova Nargiza</i>	293
“OLTUN YORUG” ASARI LEKSIKASIDAGI ZOONIMLARNING ETNOLINGVISTIK TAHLILI <i>Kilichov Nazarbay Radjapbayevich</i>	298
ZAMONAVIY TILSHUNOSLIKDA TUSHUNCHA, KONSEPT VA MODEL: O‘ZARO MUNOSABATI VA CHEGARALARI <i>D.Radjabov</i>	303
LISONIY XATOLAR VA ULARNING KOMMUNIKATIV SAMARADORLIKKA TA’SIRI <i>Ravshanova Ra’no Xandamovna</i>	310
EPITHETS DESCRIBING HUMAN BEHAVIOR IN THE ENGLISH LANGUAGE <i>Mamadjanova Maftuna Uktamovna</i>	316
TRANSLATION STRATEGIES AND LINGUISTIC ADAPTATION OF ENGLISH BRAND NAMES IN RUSSIAN AND UZBEK CONTEXTS <i>Madieva Madina Yusupovna</i>	320
LINGUISTIC ANALYSIS OF SPEECH ACT LEVELS IN THE WORK “A GOOD MAN IS HARD TO FIND” WRITTEN BY FLANNERY O’CONNOR <i>Makhliyo Mokhidova</i>	327
MAKON KONSEPTINING KOGNITIV TAHLILI (ULUG’BEK HAMDAMNING “ISYON VA ITOAT” ROMANI MISOLIDA) <i>Maxammadjonov Ne’matillo Dilshodbek o‘g‘li</i>	334
KOGNITIV YONDASHUV ASOSIDA KOGNITOLINGVISTIK KOMPETENSIYANI O‘RGANISH <i>Zokirova Soxiba Muxtoraliyevna, Abdusalomova Mohidil Sherali qizi</i>	341
ERTAK JANRI XUSUSIYATLARINING NAZARIY TAHLILI <i>Payzibayeva Madinaxon Sobirjon qizi</i>	346
LOTIN TILINING UNIVERSAL VA XALQARO XUSUSIYATI <i>Nishonova Dilnavoz Jonibekovna</i>	351
THE STAGES OF ENGLISH LANGUAGE DEVELOPMENT AND THE DYNAMICS OF THE EMERGENCE AND INTEGRATION OF FRENCH ELEMENTS <i>Olimov Khurshidjon Yunusaliyevich</i>	355
LOTIN TILINING ANATOMIK TERMINOLOGIYADAGI O‘RNI <i>Mo‘minova Oftobxon Karimova</i>	358
CHARLZ DIKKENS ASARLARIDA SATIRA VA YUMORNING QO‘LLANISHI <i>Ortiqova Gulhayo Isroilovna</i>	363
RAVISH SO‘Z TURKUMI: GRAMMATIK XUSUSIYATLARI VA POS TEGGLASHDAGI MUAMMOLAR <i>Karimova Zilola Dilmurod qizi</i>	366

O‘ZBEK TILIDA KOGNITIV LINGVISTIKA VA KONSEPTOLOGIYA MASALALARI <i>Meyliqulova Manzura Abdullayevna</i>	373
MATN TAHLILIDA QO‘LLANILADIGAN DASTURIY TA‘MINOTLAR VA ULARNING IMKONIYATLARI <i>Abduraxmonova Vazira Umurzoq qizi, Gulyamova Shahnoza Kaxramonovna</i>	377
NODIM NAMANGONIY SAYOHATNOMASINING IJTIMOIIY-SATIRIK KO‘LAMI <i>Nazarova Xilola Gulomjonovna</i>	386
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR DAVRIDA O‘ZBEK TILINING IMKONIYATLARI <i>Mingbayeva Shaxlo Ubaydullayevn, Mingbayeva Shakhlo Ubaydullayevna, Мингбаева Шахло Убайдуллаевна</i>	392
HISSIY HOLAT FE‘LLARINING INGLIZ TILIDAN O‘ZBEK TILIGA TARJIMASI <i>Muxamedjanov Farxod Mansurovich</i>	398
NAVOIY DOSTONLARINING QO‘QONDA KITOBAT QILINGAN MINIATYURALI NOYOB QO‘LYOZMASI <i>Otabek Jo‘raboyev</i>	406
ON LINGUISTIC CLASSIFICATIONS OF EUPHEMISMS <i>No‘monova Zebinso Usmonjon qizi</i>	414
SOTSIOPRAGMATIKA VA UNGA OID ILMIY MULOHAZALAR <i>Nurimova Diyora Qurbon qizi</i>	418
O‘ZBEK TILI QIPCHOQ LAHJASI TARIXIY FONETIKASINING “KODEKS KUMANIKUS” MANBASI ASOSIDA QIYOSIY-TARIXIY TAHLILI <i>Ashirov Odilbek Maxsudovich</i>	424
O‘ZBEK TILI FONETIK TIZIMINING FORMAL (ALGORITMIK) MODEL <i>Nodirbek Nosirjon o‘g‘li Xabibillayev</i>	432
O‘ZBEK VA INGLIZ TILLARI ORTASIDAGI LINGVISTIK FARQLARNING TARJIMADA AKS ETTIRILISHI <i>Muxammadiyeva Umida Faxriddin qizi</i>	439
INGLIZCHA KOMPYUTER TERMINLARINING O‘ZBEK TILIGA O‘ZLASHUVI: STRUKTUR TAHLIL <i>Raximjonova Dilshodaxon Abdubakir qizi</i>	445
QOROQALPOQ VA INGLIZ TILLARIDA LEKSIK BIRLIK TUSHUNCHASI, TASNIFI, ULARNING SEMANTIK VA STRUKTUR XUSUSIYATLARI <i>Berdixanova Arzayim Jalgasbayevna</i>	451
TILSHUNOSLIKDA “REKLAMA” ATAMASINING TA’RIFI VA KLASIFFIKATSIYASI	459

Obloqulova O‘g‘iloy Abdurayim qizi	
SO‘ZLARNING KO‘P MA‘NOLIGI (POLYSEMY) <i>Omonova Maftuna Shermatovna</i>	464
INGLIZ VA O‘ZBEK TILLARIDAGI SEGMENT BIRLIKLARNING FONETIK VA FONOLOGIK XUSUSIYATLARI <i>O‘rinboyeva Guluzro Dushayevna</i>	469
KOGNITIV TILSHUNOSLIKDA METAFORANING ANTROPOTSENTRIK XUSUSIYATLARI <i>Orunbayeva Uminiso Sharabidinovna</i>	473
O‘ZBEK TILIDA PARADIGMA VA UNING IFODALANISHI (SHAXS MA‘NAVIYATINI IFODALOVCHI MAQOLLAR MISOLIDA) <i>Rajabova Nargiza Hamza qizi,</i>	481
INGLIZ VA O‘ZBEK TILIDA AMBIVALANTLIK HODISASI <i>Pardayeva Dilora Ilyos qizi, Murodova Nigora Kuliyevena</i>	485
OT SO‘Z TURKUMIDA 13-POZITSIYALI KODNI YOYISH TAMOIYILLARI <i>Qarshiyev Abduvali Berkinovich, Tursunov Muhammadsoli Sa‘din o‘g‘li, Nuriddinova Sarvinoz Murodillo qizi</i>	494
ПОСЛОВИЧНЫЙ ФОНД ЯЗЫКА МИРА КАК КЛАДЕЗЬ МУДРОСТИ НАРОДА <i>Мубина Носирова</i>	502
QARINDOSHLIK TERMINLARINING AKSIOLOGIK TAVSIFI <i>Rahmatov Bekzod Uktam o‘g‘li</i>	510
O‘ZBEK TILIDA OTLARNING PRAGMALINGVISTIK XUSUSIYATLARI <i>Qurbonova Sayyoraxon Maxanadaliyevna</i>	522
TILSHUNOSLIKDA SABAB VA NATIJA MUNOSABATI <i>Rasulova.A</i>	526
ADABIY-TANQIDIY DISKURSNING TURLARI VA METODLARI <i>Kadirova Nigora Abdurashidovna</i>	531
O‘ZBEK VA INGLIZ MEDIA MATNIDAGI TROPLARNING FUNKSIONAL FUNKSIONAL – STILISTIK XUSUSIYATLARI <i>Dilafza Bozorova</i>	539
KOMPLEKS LUG‘AT TUZISHNING ASOSIY MEZONLARI (O‘ZBEK VA INGLIZ MATERIALLARI ASOSIDA) <i>Murodullayeva Nilufar Sunnatillo qizi</i>	549
QORAQALPOQ TILINI MODELLASHTIRISH VA ELEKTRON KORPUSDA QO‘LLANILISHI <i>Allaberiyeva Durdona Gurbanmurat qizi</i>	555
РОЛЬ ПЕТЕРБУРГСКОЙ ШКОЛЫ В РАЗВИТИИ ЯЗЫКОЗНАНИЯ <i>Маджидова Рано Уришевна</i>	560
THE ROLE OF LANDSCAPE ART IN THE ARTISTIC PSYCHOLOGISM	568

OF THE BRONTE SISTERS' WORKS <i>Rashidova Feruza Rasulovna</i>	
THEMES AND ARTISTIC TECHNIQUES IN UZBEK LITERARY WORKS <i>Diana Komilovna Ruzmetova</i>	573
NAZAR ESHONQUL NASRIDA SINTAKTIK FIGURALAR VA ULARNING STILISTIK VAZIFASI <i>Safarova Dildora Baxtiyor qizi</i>	581
DUNYO ADABIYOTSHUNOSLIGIDA RUHIY KECHINMALAR TASVIRINING NAZARIY ASOSLARI <i>Saydamatova Dilafrō‘z Xamidullo qizi</i>	586
SEMANTIK DIALEKTIZMLARNING O‘ZBEK XALQ ERTAKLARIDAGI O‘RNI <i>Bozorov Hamid Xo‘shmurodovich</i>	594
MAQOL MA’NOLARIDA MEHNAT QADRIYATLARI AKS ETISHI <i>Shahnoza Bo‘riyeva</i>	603
SOCIOLINGUISTIC CHARACTERISTICS AND CULTURAL SIGNIFICANCE OF ENGLISH LULLABIES <i>Husanova Shohsanam Erkinovna</i>	607
ОСОБЕННОСТИ УПОТРЕБЛЕНИЯ И СТИЛИСТИЧЕСКИЕ ФУНКЦИИ ИМЁН СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ И ПРИЛАГАТЕЛЬНЫХ ПЕРСИДСКОГО ЯЗЫКА В ПУБЛИЦИСТИЧЕСКОМ ДИСКУРСЕ <i>Ахмедова Дилфуза Рафукжановна</i>	616
TILSHUNOSLIKDA ZAMONAVIY YONDASHUV TENDENSIYALARI <i>Sharipova Nilufar Xalilovna</i>	628
HOFIZ XORAZMIY G‘AZALLARINING UMUMIY POETIK KO‘RINISHI VA STATISTIKASI <i>Sodaliyeva Sayyora Oqiljon qizi</i>	633
CHET TILIDAGI RETSEPTIV TERMINOLOGIK KOMPETENTSIYANI SHAKLLANTIRISHNING LINGVISTIK ASOSLARI <i>Jo‘rayeva Mastura Tojihakim qizi</i>	642
XX ASR AMERIKA ADABIYOTIDA ZIYOLI SHAXS OBRAZINING XARAKTER XUSUSIYATLARI VA TAQDIRI TALQINI <i>Umarova Xurshidaxon Zikiryoxonovna</i>	648
O‘ZBEK VA INGLIZ TILLARIDA TIBBIY TERMINLARNING LINGVOMADANIY BIRLIKLARI <i>Khamdamova Shakhnoza Yusupaliyevna</i>	653
TURLI TIZIMLI TILLARDA EKSPRESSIV VA EMOTSIONAL BIRLIKLAR ORQALI MILLIY MADANIYATNING IFODALANISHI: LINGVOKULTUROLOGIK TAHLIL <i>Gavxarxon Xasanova</i>	661
ДИАЛЕКТИЗМЫ И ИХ ЛИНГВОПОЭТИЧЕСКИЕ ФУНКЦИИ В ПРОИЗВЕДЕНИЯХ Л.Н. ТОЛСТОГО, М.А. ШОЛОХОВА И Ф.М.	665

ДОСТОЕВСКОГО <i>Хусанов Эльдар Давлетович</i>	
TRANSLATION OF THE CONCEPT OF “HOSPITALITY” INTO ENGLISH AND UZBEK <i>Yunusova Nilufar</i>	676
GLOBAL METAMORFOZADA E’TIQOD TUSHUNCHASI TALQINI <i>Zulfizar Shavkatovna Yakhshieva</i>	682
ВЗАИМОСВЯЗЬ И ПЕРЕКРЁСТНОСТЬ МЕТАФОРЫ И МЕТОНИМИИ <i>Аджеминова Эльвина Рифатовна</i>	688
МАСАЛНИНГ БОШҚА ЖАНРЛАР БИЛАН АЛОҚАСИ ҲАМДА ЎЗБЕК МАСАЛНАВИСЛИГИ ТАРИХИ <i>Джлалетдинова Фотима Таджитдиновна</i>	694
КОМИКСЫ И ГРАФИЧЕСКИЕ РОМАНЫ ДЛЯ ДЕТЕЙ: ВТОРОСОРТНОЕ ЧТЕНИЕ ИЛИ НОВЫЙ ЗОЛОТОЙ СТАНДАРТ <i>Кадинова Малика Хаётиллаевна</i>	702
KESIMLIK KATEGORIYASIDA GRAMMATIK SHAKL VALENTLIGI <i>Xavashon Shokirova</i>	707
BADIY USLUBNING SARGUZASHTNOMA TALQINI VA QAHRAMON INTELLEKTI NAMOYISHI <i>Ruzikulov Fazliddin Shukurovich, Maxmudova Dilshoda Kurbonbayevna</i>	713
INGLIZ TILIDA “XURSANDLIK” KONSEPTINI IFODALOVCHI LEKSIK BIRLIKLARNING KOMPONENT TAHLILI <i>M. Ixtiyorova</i>	721
TILSHUNOSLIKDA SOTSIOLEKT TUSHUNCHASI VA UNING TURLARI <i>Narzullayeva Charos Akobir qizi</i>	726
SUN’IY INTELLEKTNII YARATISHDA TIL MODELLARINING ANAMIYATI <i>Bazarov Oybek Odilovich</i>	734
ПАРЕМИОЛОГИЯ И ЕЁ ИЗУЧЕНИЕ КАК НАУКА <i>Galiulina Ozoda Kayumovna</i>	742
РЕПРЕЗЕНТАЦИЯ КОНЦЕПТА «ТАЙНА» В ПОЭЗИИ Ф.И.ТЮТЧЕВА <i>Попова Елена Ивановна</i>	753
ЛИНГВИСТИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ПОЗДРАВИТЕЛЬНОЙ РЕЧИ В РУССКОМ ЯЗЫКЕ <i>Ходжаева Дилноза Шавкатовна</i>	764
ЭВФЕМИЗМЫ В ПРОФЕССИОНАЛЬНОМ ОБЩЕНИИ СФЕРЫ УСЛУГ (НА ПРИМЕРЕ РУССКОГО И УЗБЕКСКОГО ЯЗЫКОВ) <i>Саттарова Елена Анатольевна</i>	772
ФРАЗЕОЛОГИЧЕСКАЯ ЕДИНИЦА КАК ОТРАЖЕНИЕ КУЛЬТУРНЫХ СМЫСЛОВ В ЯЗЫКОВОЙ КАРТИНЕ МИРА <i>Холмурадова Лейла Эшкuvatовна</i>	781

ОБРАЗНО-ЯЗЫКОВАЯ МОДЕЛЬ ОКСЮМОРОНА <i>Карацук Виталий Александрович, Омонбаев Ойбек Холбутаевич</i>	787
УСТАРЕВШИЕ СЛОВА В ТРИЛОГИИ «ДАСТАН О КАРАКАЛПАКАХ» ТУЛЕПБЕРГЕНА КАИПБЕРГЕНОВА <i>Атабаев Худайберген Медетбаевич</i>	795
ЖЕНЩИНА КАК НРАВСТВЕННО-ДУХОВНЫЙ ИДЕАЛ В СИСТЕМЕ РУССКОЙ КЛАССИЧЕСКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ <i>Фазлиддин Ахмедов</i>	801
ОСОБЕННОСТИ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ ТЕРМИНОВ ДОЛЖНОСТНЫХ ЛИЦ В РУССКОМ И УЗБЕКСКОМ ЯЗЫКАХ <i>Худаёрова Гулнора Нуриддиновна</i>	806

**«Qo‘qon DPI. ILMIY XABARLAR» JURNALIDA CHOP ETILADIGAN MAQOLALARGA
QO‘YILADIGAN
TALABLAR:**

1. Jurnal tahririyatiga taqdim etilayotgan maqolaga:

a) ekspert hayati dalolatnomasi – 2 nusxada;

b) maqola yozilgan ilmiy yo‘nalish bo‘yicha tahrir hay‘atiga kiritilgan fan doktori hamda filolog mutaxassis imzolagan (imzo tegishli tartibda tasdiqlangan bo‘lishi lozim) taqriz-tavsiya ilova qilinadi.

2. Maqolalar o‘zbek, rus yoki ingliz tillarida yozilgan bo‘lishi mumkin.

3. Maqola qaysi tilda yozilishidan qat’iy nazar unga uch til – o‘zbek, rus va ingliz tillarida mavzu, qisqa annotatsiya, tayanch so‘z va iboralar (kalit so‘zlar) ilova qilinadi.

4. Maqola jurnal tahririyatiga “Microft Word” dasturida (“Times New Roman” 14 o‘lchamli shriftda, satrlar orasi bir yarim intervalda) terilgan holda ikki nusxada, qog‘oz va elektron varianti bilan topshiriladi.

5. Maqolaning umumiy hajmi (rasm, jadval va diagrammalar bilan birgalikda) 8-10 sahifadan, qisqa xabarlarning hajmi 4-5 sahifadan oshmasligi talab etiladi. Maqolaning bir nusxasi muallif(lar) tomonidan imzolanadi.

6. Muallifning familiyasi, ismi-sharifi, ish joyi, lavozimi, manzili (uy va xizmat telefon raqamlari, elektron pochta) ko‘rsatiladi.

7. Agar maqolaga rasm, jadval, diagramma, sxema, chizma, turli grafik belgilar kiritilgan bo‘lsa, ular aniq va ravshan tasvirlanishi, qisqartmalarning to‘liq izohi yozilishi lozim. Formulalar matnga maxsus kompyuter dasturlarida kiritilishi kerak.

8. Iqtibos olingan yoki foydalanilgan adabiyot satr osti izohi tarzida emas, balki maqola oxirida asosiy matndagi ketma-ketligi asosida umumiy ro‘yxatda ko‘rsatiladi. Matn ichidagi ko‘chirmadan so‘ng iqtibos olingan asarning ro‘yxatdagi tartib raqami va sahifasi kvadrat qavs ichida beriladi. Bu o‘rinda kitob, to‘plam, monografiyalar uchun mualliflarning ism-familiyalari, manbaning to‘liq nomi, nashr ko‘rsatkichi (shahar, nashriyot va nashr yili) ko‘rsatiladi. Jurnal maqolalari va boshqa davriy nashrlar uchun mualliflarning ism-familiyalari, maqola nomi, jurnal nomi, yili va soni, sahifa raqami ko‘rsatiladi.

9. Tahririyatga taqdim qilingan maqolalar tahririyat tomonidan taqrizga beriladi. Maqola taqrizdan qaytgach, agar zarur bo‘lsa, barcha savol va e‘tirozlar bo‘yicha muallifga qayta ishlash uchun taqdim etiladi. Maqola nusxalari qaytarilmaydi.

10. Ijobiy taqriz berilgan maqola tahririyat tomonida qabul qilingan sanaladi. Jurnal tahririyati maqola matnini qisqartirish va unga tahririy o‘zgartirishlar kiritishga haqlidir.

11. Institut professor-o‘qituvchilari tomonidan taqdim qilingan maqolalar muayyan yo‘nalishlar bo‘yicha tahririyat a‘zolarining yoki fan doktorlarining taqriz-tavsiyasi (tegishli tartibda rasmiylashtirilgan bo‘lishi lozim) asosida qabul qilinadi.

12. Yuqoridagi talablarga javob bermaydigan maqolalar tahririyat tomonidan qabul qilinmaydi va ko‘rib chiqilmaydi.

Требования, предлагаемые к статьям для издания в журнале:

1. Для статьи, предъявляемой на издание, представленной в редакцию журнала требуется:
 - 1) акт экспертной комиссии - в 2-х экземплярах;
 - 2) рецензия-рекомендация, подписанная доктором наук и специалистом-филологом (подпись должна быть заверена надлежащим образом), входящими в редколлегию научного направления, в котором написана статья.
2. Статьи могут быть написаны на узбекском, русском или английском языках.
3. Независимо от языка, на котором написана статья, она сопровождается заголовком, короткой аннотацией, ключевыми словами и фразами (ключевыми словами) на трех языках - узбекском, русском и английском,.
4. Статья, предоставляемая в редакцию журнала, должна быть в редакции «Microsoft Word» (шрифт Times New Roman 14-мерный, межстрочный интервал 1,5) в двух экземплярах, в бумажной и электронной версии.
5. Общий объем статьи (включая рисунки, таблицы и схемы) не должен превышать 8-10 страниц, размер коротких сообщений не должен превышать 4-5 страниц. Копия статьи подписывается автором (авторами).
6. Указываются фамилия, имя, место работы, должность, адрес автора (домашний и служебный телефоны, электронная почта).
7. Если в статью включены рисунки, таблицы, схемы, диаграммы, различные графические обозначения, они должны быть четко и ясно описаны, полное объяснение сокращений. Формулы необходимо вводить в текст в специальных компьютерных программах.
8. Упомянутая или использованная литература указывается в общем списке в конце статьи в соответствии с последовательностью в основном тексте, а не в виде подзаголовков. После копии в тексте в квадратных скобках указывается порядковый номер и страница в списке цитируемых работ. Здесь указываются имена авторов книг, сборников, монографий, полное название источника, индекс издания (город, издатель и год издания). Для журнальных статей и других периодических изданий указываются имена авторов, название статьи, название журнала, год и номер, номер страницы.
9. Статьи, поступившие в редакцию, рецензируются редакционной коллегией. По возвращении из рецензирования статья будет передана автору на доработку по всем вопросам и возражениям, если это необходимо. Копии статей не возвращаются.
10. Положительно рецензированная статья считается принятой редакцией. Редакция журнала имеет право сокращать текст статьи и вносить в него редакционные изменения.
11. Статьи, представленные профессорами и преподавателями Института, принимаются на основании рецензий (рекомендованных в соответствующем порядке) членами редакционной коллегии или докторами наук по отдельным направлениям.
12. Статьи, не соответствующие вышеуказанным требованиям, не принимаются и не рассматриваются редакционной коллегией.

REQUIREMENTS FOR PUBLISHED ARTICLES IN THE JOURNAL “SCIENTIFIC NEWS” UNDER THE KOKAND STATE PEDAGOGICAL INSTITUTE

1. To the article submitted to the editorial board of the magazine
 - 1) act of the expert board - in 2 copies;
 - 2) a review-recommendation signed by a doctor of sciences and a philologist (the signature must be duly certified) included in the editorial board of the scientific direction in which the article was written.
2. Articles can be written in Uzbek, Russian or English.
3. Irrespective of the language in which the article is written, it is accompanied by three languages - Uzbek, Russian and English, subject, short annotation, key words and phrases (keywords).
4. The article is submitted to the editors of the magazine in Microsoft Word (Times New Roman 14-dimensional font, one-and-a-half line spacing) in duplicate, paper and electronic version.
5. The total size of the article (including pictures, tables and diagrams) should not exceed 8-10 pages, the size of short messages should not exceed 4-5 pages. A copy of the article is signed by the author (s).
6. The author's surname, name, place of work, position, address (home and service telephone numbers, e-mail) are indicated.
7. If the article includes pictures, tables, diagrams, schemes, diagrams, various graphic symbols, they should be clearly and clearly described, a full explanation of the abbreviations. Formulas must be entered into the text in special computer programs.
8. The referenced or used literature is listed in the general list at the end of the article based on the sequence in the main text, not in the form of subheadings. After the copy in the text, the serial number and page in the list of the cited work are given in square brackets. The names of authors for books, collections, monographs, the full name of the source, the index of publication (city, publisher and year of publication) are indicated here. For journal articles and other periodicals, the names of the authors, article title, journal title, year and number, page number are indicated.
9. Articles submitted to the editorial board will be reviewed by the editorial board. Upon return from review, the article will be submitted to the author for revision on all questions and objections, if necessary. Copies of articles will not be returned.
10. A positively reviewed article is considered accepted by the editors. The editors of the magazine have the right to shorten the text of the article and make editorial changes to it.
11. Articles submitted by professors and teachers of the Institute are accepted on the basis of reviews (recommended in the appropriate order) by members of the editorial board or doctors of science in certain areas.
12. Articles that do not meet the above requirements will not be accepted or considered by the editorial board.

Qo‘qon DPI. Ilmiy xabarlar

Кокандский ГПИ. Научный вестник

“Qo‘qon DPI. Ilmiy xabarlar” ilmiy jurnali OAK Rayosatining 2021-yil 31-martdagi qarori bilan OAK ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kimyo, biologiya, filologiya, tarix hamda 2023-yil 5-maydagi №337/6 sonli Rayosat qarori bilan Pedagogika fan tarmoqlari bo‘yicha milliy nashrlar sifatida kiritilgan.

Maqolalarning ilmiy saviyasi va keltirilgan ma’lumotlar uchun mualliflar javobgar hisoblanadi.

Bosishga ruxsat etildi: 2025-y. Nashriyot bosma tabog‘i –16,375.

«Poligraf Super Servis» МЧЖ

150114, Farg‘ona viloyati, Farg‘ona shahar, Aviasozlar ko‘chasi 2 –uy

Elektron manzil: kspi_info@edu.uz

№10/2025